AIÁS

Aiás, syn Telamóna, krále na ostrově Salamíně, byl po Achilleovi nejstatečnějším z řeckých hrdinů v trójské válce. Sebevědomý a pyšný Aiás pohrdal dokonce i pomocí a přízní bohů, zvláště Athény. Když Achilleus v boji padl, byla jeho zbroj přiřčena Odysseovi a nikoli Aiantovi, který si na ni rovněž právem činil nárok. Aiás se rozhněval a rozhodl se povraždit všechny řecké vůdce. Avšak Athéna na něho seslala šílenství a Aiás místo nich pobil stádo ovcí. Nakonec zemdlen spoutal ještě živá zvířata a odvedl si je do stanu, aby je jako domnělé nepřátele usmrtil. Tak jej zastihuje ráno, kdy začíná děj tragédie.

OSOBY

Bohyně ATHÉNA
ODYSSEUS, syn Láertův
AIÁS, syn Telamónův
TEKMESSA, jeho choť
EURYSAKÉS, jejich syn
TEUKROS, bratr Aiantův
AGAMEMNÓN, Átreův syn, vojevůdce
MENELÁOS, druhý Átreův syn, vojevůdce
POSEL
SBOR patnácti Aiantových plavců

Děj se odehrává během trójské války na trójském pobřeží,
zpočátku před Aiantovými stany, později opodál v osamělé krajině

ATHÉNA
Vždy, synu Láertův, tě vidím honit se,
jen abys rychle postih řady nepřátel;
i nyní u lodních tě stanů spatřuji,
kde Aiás sídlo má ze všech nejzazší.
Už dávno slídíš bedlivě a šlépěje
tu čerstvě vtisklé měříš, abys uviděl,
zda uvnitř je, či venku. K cíli vede tě
krok šťastně slídivý jak feny lakónské.
Neb uvnitř právě dlí ten muž a z hlavy se
mu řine pot, má ruce krví ztřísněné.
I nemusíš už dveřmi dovnitř nahlížet,
jen řekni mi, proč péči onu věnovals,
a ode mne se dovíš, co mi známo je.

ODYSSEUS
Ó hlase Athény, mně z bohů nejdražší,
zvuk slov tvých zřejmě slyším, i když oči mé
tě nevidí jej bystře smysly postihnu,
jak hlahol kovoústé trubky tyrrhénské.
Tys dobře poznala i teď, že krouží krok
můj za odpůrcem, štítonošem Aiantem;
vždyť dlouho po něm slídím, a ne po jiném.

On nevídané dílo v noci minulé
nám provedl, ač vskutku spáchal li to on.
Vždyť nevíme nic jistě, jen to hádáme;
a já ten úkol dobrovolně podnikl,
neb pohubenou všechnu kořist na pastvě
jsme našli před chvílí a rukou násilnou
tam pobitou i s všemi hlídači těch stád.
A každý klade jemu vinu za ten čin.
I mně též jeden zvěd to řek' a vyložil:
ten spatřil ho, jak sám pryč polem uháněl,
meč čerstvě zbrocený. A já pak vzápětí
mu spěchám po stopě. Věc jednu poznávám,
však druhé děsím se a rady nevím si.
Tys vhod mi přišla, neboť ve všem, jako dřív
i propříště se budu řídit rukou tvou.

ATHÉNA
To, Odyssee, vím a dávno za tebou
jdu k ochraně a přeji tvému lovu zdar.

ODYSSEUS
Zda kyne, milá paní, úspěch práci mé?

ATHÉNA
Tak jistě, jako spáchal onen muž ten čin.

ODYSSEUS
Proč takto nerozvážně vztáhl ruku svou?

ATHÉNA
Byl pro zbroj Achillovu hněvem pobouřen.

ODYSSEUS
A pročpak tedy stáda napad' útokem?

ATHÉNA
Byl jist, že vaší krví ruce zbrocuje.

ODYSSEUS
Což mířil jeho záměr na argejský lid?

ATHÉNA
A býval by jej proved, kdybych nedbala.

ODYSSEUS
A s jakou drzou myslí, s jakou odvahou!

ATHÉNA
Vždyť v noci na vás vytáhl lstivě, a jen sám.

ODYSSEUS
A přiblížil se k nám a k cíli postoupil?

ATHÉNA
Již u vchodu byl obou stanů vůdcovských.

ODYSSEUS
Jak to, že zdržel ruku chtivou vraždění?

ATHÉNA
Já klamným přeludem mu oči zastřela,
čímž odvrátím ho od té choutky šílené,
a zavedu ho k stanům na lup smíšený
a nedělený, jenž byl hlídán pastýři.
Tam vřítil se a vraždil kusy rohaté,
kol dokola je klál; byl toho domnění,
že Átreovce oba vraždí rukou svou,
hned vojevůdce, každou chvíli jiného.
Já muže běsnícího v chorém šílenství
jsem štvala, vrhala ho v zhoubná osidla.
A potom, když si od té práce oddechl,
tu býky, ještě živé, svázal provazy
a do stanu je všechny s bravem dopraví,
jak kdyby muže měl, ne kořist rohatou,
a nyní spoutané je doma trýzní zle.
I tobě zjevně ukáži tu chorobu -
to vyprávěj všem Řekům, až to uvidíš.
Jen zůstaň klidně stát a nečekej, že snad
ti ublíží ten muž. Já očí paprsky
mu stranou odchýlím, on nespatří tvou tvář.

Volá do stanu

Hle, tebe volám ven, jenž ruce zajatých
teď vážeš na záda, ty ke mně přibliž se!
Já, Aiante, tě zvu. Ven vystup z příbytku!

ODYSSEUS

Co děláš, Athéno? Jen ven ho nevolej!

ATHÉNA
Jen tiše buď a chraň se výtky zbabělce!

ODYSSEUS
Ne, pro bohy! Ať stačí, že on uvnitř je.

ATHÉNA
Co by se stalo? Zda li nebyl dřív ten muž...

ODYSSEUS
…mně nepřítelem? Ano, a je doposud.

ATHÉNA

Vždyť nepřátelům smát se nejsladší je smích.

ODYSSEUS
Mně stačí to, když on dlí ve svém příbytku.

ATHÉNA
Proč bojíš se ho spatřit? Šílí ošálen.

ODYSSEUS
Však ze strachu bych necouv', být on při smyslech!

ATHÉNA
Ba ani teď, vždyť zblízka on tě nespatří.

ODYSSEUS
Jak to, vždyť stále hledí týmaž očima!

ATHÉNA
Já zatemním mu oči, byť i vidoucí.

ODYSSEUS
Moc boží působí li, vše pak možné je.

ATHÉNA
Nuž mlčky stůj a sečkej, jak jsi právě teď.

ODYSSEUS
Já setrvám, však chtěl bych radši vzdálen být.

ATHÉNA
Hle, Aiante, já volám tě už podruhé!
Což všímáš si tak málo pomocnice své?

Aiás vystoupí ze stanu a drží dvojitý zkrvavený řemen

AIÁS
Zdar, Atheno, ti, zdar ty dcero Diova!
Jak vhod mi jdeš! Chci zlatým věncem z kořisti
tě za ten úlovek tak skvělý ověnčit.

ATHÉNA
Tos řekl dobře; též mi pověz, zda li meč
jsi řádně smočil v krvi řeckých vojáků?

AIÁS
Tím mohu chlubit se a neříkám, že ne.

ATHÉNA
Zda Átreovce též tvá ruka zasáhla?

AIÁS
To tak, že nikdy už mě trápit nebudou!

ATHÉNA
Ti muži mrtví jsou, jak chápu slova tvá.

AIÁS *se smíchem*
Ať oloupí mě teď již mrtví o mou zbroj!

ATHÉNA
Nu buďsi, a jak dál syn Láertův, jak s ním
jsi přitom naložil? Či snad ti uprchl?

AIÁS
Ten lišák prohnaný?! Ty na něj se mne ptáš?

ATHÉNA
Já Odyssea míním, tvého soupeře.

AIÁS
Ten fešák sedí, paní, uvnitř, spoutaný,
vždyť dosud netoužím, on aby zemřel též.

ATHÉNA
Co dřív chceš učinit neb co tím vyzískat?

AIÁS
Dřív přivážu ho k sloupu stanu v ohradě...

ATHÉNA
Co zlého ubohému potom učiníš?

AIÁS
A až mu zkrvavím hřbet bičem, zahyne.

ATHÉNA
Jen toho ubožáka takhle neztýrej!

AIÁS
Svou vůli v jiném měj, to svolím, Athéno,
však jeho stihne ten a žádný jiný trest.

ATHÉNA
Ty tedy, když tě těší tohle provádět,
jen přilož ruku, nešetř nic, jak zamýšlíš.

AIÁS
Už na to jdu, však tobě to jen ukládám:
i dál vždy při mně stůj a vždy mi pomáhej!

Odejde do stanu

ATHÉNA
Zříš, Odyssee, jak jsou silní bohové?

V kom rozvahy by víc se našlo nežli v něm,
kdo líp a vhodněji by jednal nežli on?

ODYSSEUS
Já neznám nikoho, však lítost cítím přec
s tím ubožákem, i když je můj protivník,
že pohroma tak zlá se snesla na něho -
mám v mysli stejně osud jeho jako svůj,
neb vidím: všichni my, co žijem, nejsme nic,
než liché přeludy a jenom prázdný stín.

ATHÉNA
Když takto nahlížíš, hleď, abys neprones'
sám proti bohům nikdy slovo rouhavé,
a nenadmi se pýchou, máš li větší vliv
buď silou, nebo velkou zlata hromadou;
den jeden všechny lidské věci povznést zná
i snížit vzápětí. A bozi milují
jen lidi rozvážné, však špatných štítí se.

Athéna zmizí. Odysseus odchází vlevo. Z pravé strany vstupuje

SBOR
Telamónův synu, jenž salamínský hrad
na pevnině máš mořem oblité,
jsi li šťasten, radost s tebou mám i já;
však stihne-li tě rána Diova neb řeč
zlobná Danaů, jež na cti utrhá,
veliký mám strach a bázní chvěji se
jak oko holubice, ptáka plachého.
Jako od minulé noci, zase teď
všechny plní nás velký nepokoj
nad tou potupou,
že na palouk jsi vyjel, koňmi zdupaný,
a se stády tam zhubil kořist Danaů, jež
z válečného lupu zbyla pro všechny,
a žes lesklým mečem všechnu pobíjel.
Takové ai smýšlí řeči klevetné
sám Odysseus a všem je šeptá do uší,
a hned je přesvědčí. Teď říká o tobě,
co se rádo věří, a kdokoli pak slyší
z jeho úst tu řeč, těší ho tím víc,
neboť posměch má z nehod takových.

Když na vznešené duchy střelu namíříš,
sotva chybíš se. Kdyby však kdo o mně
řeč vedl takovou, nemá důvěru.
Závist postihuje jenom mocného.
Kdo oddělí však malé od těch velikých,
jsou nepatrnou jen hradbou ochrannou.
Bezvýznamným a velkým nejlíp zdá se,
pomocí zas menších velký vyrůstá.

Však pošetilce přivést k tomu poznání
je zcela nemožné.
Takovíto lidé přemílají tě
a my pak samotní nijak nemůžem
tomu, pane náš, přítrž učinit.
Neboť, když ti nyní z očí unikli,
jak hejno ptáčat křičí velmi hlasitě,
když se před mohutným supem vyděsí.
Však kdybys znenadání ukázal se jim,
zmlknou úžasem a mlčky schoulí se.

Zda taurská Artemis, dcera Diova
(ó mocná Pověsti,
ty matko hanby mé),
na ta stáda býků podnítila tě,
veškerého vojska majetek?
Či za vítězství jí ses neodvděčil dost,
či ošidils ji o část zbroje odňaté,
či z ulovené zvěře nedostala dar?
Či rozhněval se Arés, kovem chráněný,
žes mu pomoc v boji řádně nesplatil
a nočním přeludem
pomstil potupu?

Nikdy by tvá mysl nezbloudila tak,
synu Telamónův,
abys mečem svým stáda napadl.
Myslím, že tě božská rána postihla.
Ať oddálí však Zeus a Foibos Apollón
utrhačné řeči našich Argeiů.
A jestli potají
roztrušují v lidu pověst takovou
dva velcí králové
neb zlotřilý potomek
z rodu Sísyfova,
pak nezdržuj se dlouho v stanu přímořském,
nechceš-li zlou povrat
sám tak vzbuzovat.

Už ze svého sídla zase zvedni se,
v kterém čas tak dlouho trávíš nečinně,
vzdálen bojů všech,
že do nebe až stoupá
požár toho zla.
Tím zvůle nepřátel
s větrem příznivým
jej beze strachu nese
v úval větrný
s z úst všech nepřátel výsměch zaznívá
pro nás bolestný.
Mně nade vším pak v duši
pevně žalost tkví.

TEKMÉSSA *vystoupí ze stanu*
Ó lodníci a správci Aiantovy lodi,
vy Erechtheovci v zemi zrození,
my soužíme se bolem,
jimž Telamónův dům, teď tak vzdálený,
stále v mysli tkví.
Neboť mocný rek, velký, nezdolný,
stižen chorobou,
v jejím běsu tone.

NÁČELNÍK SBORU
Co stalo se v té noci,
že v pohromu se změnil
dosavadní klid?
Ó dcero Teleutanta, z kraje fryžského,
toto pověz nám,
neboť, když tě zajal, oblíbil si tě
Aiás mocný v boji,
za choť pojal tě
a velice tě ctí.
Proto, když to víš,
sděl to také nám.

TEKMÉSSA
Jak mám vyslovit
to slovo nevýslovné?
O strasti se dovíš,
stejné jako smrt.
Slavný Aiás náš jat byl šílenstvím
a v této noci zcela
poskvrnil svou čest.
Moh' bys uvnitř stanu žertvy uvidět,
rozdrásané rukou, krví zbrocené -
tak, jak manžel můj
za oběť je sklál.

NÁČELNÍK SBORU
Jakou zřejmou zprávu
rozšířilas o tom
muži vznětlivém,
kterou nelze snést ani minout ji.
Dva velicí králi
a rozhlašují ji
a pověst veliká
ji ještě zvětšuje.
Ach běda, děsím se
toho, co se blíží.
Před očima vojska zemře tento muž.
Rukou zběsilou on mečem
tmavou krví zbroceným
pobil skot i strážce koně pasoucí.

TEKMÉSSA
Ach běda, odtud tedy, odtud přišel nám
a stádo spoutané s sebou přiváděl!
Na zemi pak vraždil část těch dobytčat,
část rozsápal, jak meč jim nořil do žeber.
Dva berany pak vzal
nohou bělostných,
jednomu z nich hlavu a jazyk ke kořeni uříz,
stranou hodil,
druhého pak připjal zpříma ke sloupu,
nato velký koňský popruh uchopil,
vedví složil jej a bičem svištícím
takto mrskal ho a nadával mu zle -
sám běs ta slova vnuk mu,
nikdo z lidí všech.

SBOR
Načase už je, aby každý z nás
tvář zahalil si šatem
a rychle potají odtud uprchl
buď pěšky po souši,
neb na lávky si k veslům kvapně usedl
a odtud hned se pustil s lodí po moři,
neb Átreovci oba, oba přemocní
s takovouto hrozbou na nás řítí se.
Bojím se, že smrt musím utrpět,
být ukamenován zároveň i s ním,
na němž osud lpí, hrozný, ukrutný.

TEKMÉSSA
Už nikoli, vždyť Aiás náhle ztišil se
jak prudký jižní vítr,
jenž zdvih se bez bouře.
Když rozumu teď nabyl, nový cítí bol:
na vlastní své strasti musí dívat se,
jež mu nikdo jiný nemoh' zavinit.
A to v něm nyní budí bolest velikou.

NÁČELNÍK SBORU
Mám za velké to štěstí, že se ztišil už.
Vždyť na skončené zlo se míň už vzpomíná.

TEKMÉSSA
Co ty bys zvolil, kdybys měl to na vůli,
své milé rmoutit, sám však tonout v radosti,
či společně nést s nimi hoře společné?

SBOR
Ó ženo, jistě větší dvojité je zlo.

TEKMÉSSA

Tak my teď, ač ne choří, oba máme žal.

NÁČELNÍK SBORU
Jak řeklas to? Já nevím, co tím říci chceš.

TEKMÉSSA
Muž onen, dokud stižen byl tou chorobou,
sám radoval se ve zlu, jež ho svíralo;
nás rozumné však rmoutil, neboť s námi žil.
Však teď, když přestal šílet, vybřed' z nemoci,
zlé hoře proniklo i jej teď celého
a stejnou měrou nás též, o nic míň než dřív.
Zda zlo, dřív jediné, teď není zdvojeno?

NÁČELNÍK SBORU
S tím souhlasím, však strach mám, že snad od boha
jej rána stihla. Jak by ne, když klidný teď
nic veselejší není, než byl v chorobě?

TEKMÉSSA
Buď o tom přesvědčen, že takhle tomu je.

NAČELNÍK SBORU
A jaký toho zla ho stihl počátek?
Tu nehodu nám sděl, vždyť soustrast cítíme.

TEKMÉSSA
Jak věrný druh máš zvědět celou událost.
On v čiré noci, kdy tu světla večerní
už nehořela, popad' meč svůj dvousečný
a na výpravu lichou táhnout chystal se.
Já s výčitkou mu říkám: "Copak, Aiante,
chceš dělat? Proč se nezván ženeš v boj, když hlas
tě poslů nevolal, když ani polnici
jsi neslyšel? Vždyť nyní všechno vojsko spí."
On odvětil mi zkrátka, jak byl zvyklý vždy:
"Ach ženo, ženám nejlíp sluší mlčení."
Já poučena zmlkla, on pak vyběh' sám.
A co se zběhlo potom, říci nemohu.
Pak vrátil se a vedl s sebou svázané
psy pastýřské i býky, kořist vlnatou.
Pak jedny stínal, druhým hlavu kroutil zpět,
hřbet sekal, zabíjel a jiné poutal, jak
by muže trýznil jen však stáda napadal.
Vtom z dveří vyběhl a s jakýms přeludem
se dával do řeči, hned Odysseovi,
hned Átreovcům lál, v smích hlučný propukal,
jak na výpravě té je zpupně potrestal.
Pak do stanu se opět vřítil, a když tam
zas stěží po chvíli přec nabyl rozumu
a spatřil stan svůj plný zhouby, pohromy,
bil do hlavy se, zalkal, skácel se a tak

tam na hromadě seděl mrtvých beranů,
v pěst zaťal nehty, pak si vlasy krutě rval.

I seděl takto dlouhou dobu bez hlesu,
pak pohrozil mi těmi slovy děsnými,
když neřeknu mu vše, jak zběhla se ta věc.
I ptal se opět, v jakém stavu octl se.
A co se stalo, já mu z bázně, přátelé,
vše pověděla, pokud jsem to věděla.
A on v té chvíli zalkal lkáním žalostným,
že já ho nikdy dřív tak nezaslechla lkát.
Vždyť hlásal dřív, že může jenom bázlivec
a zádumčivý muž vést nářky takové;
a proto tlumil nářek, ostré kvílení
a vzdychal jen jak býk, spíš temně bučící.
Však nyní, když v tak zlém se octl osudu,
on nepije a nejí, mezi stády kles',
jež pobil mečem tam, a sedí bez hnutí;
je zřejmé, že zas něco zlého osnuje,
vždyť jeho řeči, nářky jsou as takové.
Já, přátelé, jsem proto přišla: vstupte sem
a pomozte mi nějak, jestli můžete,
neb takoví se slovům přátel poddají.

SBOR
Věc hroznou, Tekmésso, ctná choti Aianta,
nám sdílíš, že tvůj muž je strastmi rozechvěn.

AIÁS *ze stanu*
Ach běda, běda mi!

TEKMÉSSA *ke sboru*
Jak zdá se, brzo ještě víc: Čis neslyšel,
jak žalostným tam hlasem Aiás zaúpěl?

AIÁS
Ach běda, běda mi!

NÁČELNÍK SBORU
Ten muž je zřejmě chorý, neb žal ho jímá, když
má před očima to, co dříve provedl.

AIÁS

Ach synu, synu, běda!

TEKMÉSSA
Já nešťastná! Teď tebe, Eurysaku, zve!
Co zamýšlí? Kde jsi? Ach já tak nešťastná!

AIÁS
Já volám Teukra. Kde je Teukros? Věčně on

chce kořistit; však já, já snad mám zahynout?

NÁČELNÍK SBORU
Je při rozumu, zdá se. Proto otevřte!
Snad aspoň stud ho pojme, když mě uvidí.

TEKMÉSSA
Již otvírám ti, hled! Teď můžeš na jeho
se skutky dívat, i jak on je na tom sám.

Otevřou se dveře stanu a je vidět Aianta, jak sedí na hromadě pobitých zvířat

AIÁS
Ach, ach, vy milí plavci,
z mých druhů jediní
věrní, co vy ještě o pravý řád dbáte,
jen vizte, jaká vlna, vlna zdvižená
bouří krvavou,
kolem mne se kupí!

NÁČELNÍK SBORU *k Tekmésse*
Tvé svědectví se, ach, zdá příliš pravdivé!
A skutky mluví, jak se pomát rozumem.

AIÁS
Ach, milí lidé, co se v plavbě vyznáte,
co na loď vešli jste a vesly hnali ji,
vy jenom můžete, jak vidím, odvrátit
moje útrapy.
Nuž usmrťte mě též!

NÁČELNÍK SBORU
Jen vlídně mluv a nechtěj zlo zas hojit zlem,
a nepřeplňuj zlem svých útrob pohromu.

AIÁS
Hle, já smělý muž a tak srdnatý,
ve vražedných bitvách velmi odvážný,
se zvěří tak krotkou dal se v divý boj.
Ach běda, sklidím posměch, jak jsem potupen!

TEKMÉSSA *vstupujíc do stanu*
Ó nemluv takto, prosím, vládce Aiante!

AIÁS
Ty nejsi ještě venku? Hned se odtud vrať!

NÁČELNÍK SBORU
Ó žel, ó žel!
Ó povol, při bozích, a buď již rozumný!

AIÁS

Ach, já ubohý! Z ruky pustil jsem
ony zlosyny,
však do stád býků vpad' jsem
rohů kroucených, v ušlechtilý brav,
a proléval jsem krev
temně zbarvenou.

NÁČELNÍK SBORU
Proč trápil by ses tím, co vykonáno je?
Co stalo se, to nelze přece zvrátit již.

AIÁS
Ten muž, co po všem slídí,
vždy strůjce všeho zla,
syn ten Láertův,
ten zloduch, tahle šelma z vojska nejhorší,
teď plný radosti
v smích hlučný propuká.

NÁČELNÍK SBORU
Jak bůh chce, každý truchlí, nebo směje se.

AIÁS
Kéž spatřím ho, ač sám mám takovouto strast!
Ach běda, běda mi!

NÁČELNÍK SBORU
Jen nerouhej se! Víš, jak sám jsi na tom zle?

AIÁS
Ach, Die, jenž jsi praděd můj,
dopřej mi, ať zhubím
šelmu potměšilou,
zdroj všech úskoků,
s ním rovněž krále dva
a nakonec i sám
ať smrtí zahynu.

TEKMÉSSA
Když za to žádáš, žádej spolu smrt i mně!
Vždyť proč bych měla žít, když ty bys mrtev byl!

AIÁS
Ach ouvej, mrákoty, nyní světlo mé,
ó podsvětí, jež mně jsi
nejzářnějším dnem,
tam dejte, dejte mi nyní příbytek,
tam mě přijměte!
Vždyť nejsem hoden, abych
oči obracel
k bohům s nadějí
neb k lidem, aby mi

ještě pomohli.
Vždyť Athéna, ta silná
dcera Diova,
mě vrhá do zkázy.
Kam bych utekl?
Kam odejít, kde zůstat?
Když zmizela čest mého
domu, přátelé,
když bláznivému lovu
já se oddával
a celé vojsko smrt mi
chystá násilnou?

TEKMÉSSA
Já přenešťastná, žel, že takto zdatný muž
teď mluví, jak by nikdy dřív si netroufal!

AIÁS
Ach běda,
vy dráhy mořských vod,
vy sluje při moři,
vy háje na pobřeží,
už mnoho, mnoho let
mne jste hostili
tak dávno v trójském kraji.
Však živého mě nikdy,
už nikdy nespatříte!
Ať každý člověk ví to,
má li rozum, vtip.
Ó Skamandrovy proudy sousedské,
jež příznivé jste Řekům,
mne nikdy, mužů vzor,
už spatřit nemáte,
mne, jak hlásám hrdě,
jemuž nerovnal
se nikdo ze všech vojsk,
jež Trója spatřila
z Řecka blížit se!
Však nyní v bezecti
jsem takto povržen!

NÁČELNÍK SBORU
Já nemohu ti bránit, ani nechat tě
tak mluvit, když ses octl v neštěstí tak zlém.

AIÁS
Ach, kdo by myslil kdy, že toto jméno mé
tak významně se hodí ke všem strastem mým?
Ach, ach, teď dvakrát mohu, ba i třikrát ach
tu nad neštěstím volat, které stihlo mě.
Vždyť já přec, jehož otec z kraje ídského,
když první poctu v boji získal chrabrostí,

se vrátil domů zdoben slávou nejvyšší,
však já, syn, jeho, jenž v táž místa přitáhl
sem k Tróji ozbrojen ne silou skrovnější
a úkoly ne menší rukou vykonal,
já hynu, od Argejských takto zneuctěn.
Ač tolik aspoň zřejmě s jistotou já vím,
že kdyby zaživa svou zbroj byl Achilleus
měl určit někomu jak cenu za chrabrost,
ji nikdo jiný by než já byl nedostal.
Teď Átreovci muži lstnému, chytrému
ji přiřkli, a mne zbavili tak vítězství.
A kdyby zrak a duch můj mého úmyslu
(tím pomaten) se nevzdal, Átreovci by
už nikdy nad jiným tak nevynesli soud.
Teď hrůzozraká Panna, dcera Diova,
když ruku už jsem na ně právě vztahoval,
mě zmátla, postihla mě vzteklou chorobou,
že krví těchto stád jsem ruce potřísnil.
Teď smích si tropí ze mne, i když unikli
ne po mé vůli. Z bohů chce li některý
však škodit, ujde zdatnému i zbabělec.
Co teď však dělat mám, když zřejmě bohům jsem
už protivný a v záští jsem u řeckých vojsk,
vší Tróji hnusím se i této rovině?
Mám Átreovcům prchnout, nechat přístavy
a raději plout domů mořem Egejským?
Až přijdu, jakou otci Telamónu tvář
as ukáži? Jak snese pohled na mne on,
až přijdu s prázdnou, bez odměny vítězné,
jíž dobyl sám, a věnec slávy velký měl?
Ach ne, to nelze snést! Což abych k Trójanům
šel hradbě, s nimi sám se srazil, vykonal
čin skvělý naposled a pak tam zahynul?
Však tím bych Átreovce asi potěšil!
To nelze! Musím nalézt čin tak odvážný,
jímž dokázal bych otci starému, že tak
syn srdnatý jsem po něm aspoň povahou.
Je trapné, jestli muž chce dlouhý život mít,
však nezakouší přitom radost, jenom strast;
neb jakou radost může skýtat řada dnů,
když každý vzdaluje i přibližuje smrt?
Nic nemá u mne ceny člověk takový,
jenž hřeje se den ze dne lichou nadějí.
Buď čestně žít má nebo čestně zemřít ten,
kdo šlechetný je muž. Teď slyšels celou řeč.

NÁČELNÍK SBORU
Žes mluvil strojeně, v tom nikdo, Aiante,
tě neobviní, vždyť jsi mluvil ze srdce.
Však utiš se a vale dej těm myšlenkám
a dopřej přátelům svou mysl přemluvit.

TEKMÉSSA
Ach, Aiante, můj pane, není pro lidi
tu žádné větší zlo než úděl poroby.
Mne zplodil otec svobodný, jenž byl
(jak vůbec nikdo z Frygů) mocný bohatstvím.
Teď otrokyně jsem. Tak bozi rozhodli
a nejvíc ruka tvá. Když s tebou vešla jsem
i v lůžko, proto s tebou smýšlím příznivě.
I prosím tě skrz Dia, krbu ochránce,
i skrze lůžko, jímž ses se mnou zasnoubil,
ach nepodlehni trpké řeči nepřátel
a nevydej mě nikdy v cizí poddanství.
Vždyť jestli zemřeš ty a opustíš mě pak,
až skončíš život, věř, že toho dne i já,
až lidé argejští mě silou uchvátí,
s tvým synem živořit budu v otroctví.
A leckdo z pánů bude mluvit zle a mne
tím urážet: "Jen vizte ženu Aianta,
jenž silou celé vojsko předčil, jak ta dřív
si šťastně žila, teď však v jaké porobě!"
To řekne leckdo mne tak stihne osud zlý,
i tebe i tvůj rod řeč tato zhanobí.
Však chraň se otce svého v stáří žalostném
snad opustit a chraň se matku nechat, jež
let mnoha nesla podíl a jež častokrát
se modlí k bohům, abys domů přišel živ.
I se synem měj, pane, soucit; bez tebe
v svém mládí péče zbaven, sám má živořit,
zlým poručníkům vydán, jakou na něj strast
i na mne uvalíš, když zemřeš. Já přec nic
tu nemám, nač bych mohla hledět s útěchou
krom tebe. Tys mou vlast kdys kopím rozbořil
a matku mou a otce jiný osud zlý
zas uchvátil v říš mrtvých, v Hádův příbytek.
Kde, zemřeš-li, bych měla vlast, kde majetek?
Vždyť všechna moje spása jenom v tobě tkví.
Nuž pamatuj i na mne. Sluší muži mít
to na paměti, co kdy zažil krásného.
Vždyť láska ta zas jenom lásku plodí vždy,
kdo zažil dobro a z mysli pustí je,
ten sotva kdy as bude mužem šlechetným.

NÁČELNÍK SBORU
Já chtěl bych, abys lítost v srdci, Aiante,
měl jako já tím schválil bys pak její řeč.

AIÁS
Z mé strany tedy dojde velké pochvaly,
jen hodlá li můj rozkaz řádně vyplnit.

TEKMÉSSA
Já, milý Aiante, přec ve všem poslechnu.

AIÁS
Teď přiveď ke mně syna, abych spatřil ho.

TEKMÉSSA
Já z bázně o něho jsem odvedla ho pryč.

AIÁS
V tom zlu, jež stihlo mě? Či co tím říci chceš?

TEKMÉSSA
Vždyť při setkání s tebou, chudák, zemřel by.

AIÁS
Zlé sudbě mé by bylo tohle slušelo.

TEKMÉSSA
Já tomu bránila a ochránila ho.

AIÁS
Ten čin i péči, kterous měla, schvaluji.

TEKMÉSSA
Čím mohla bych ti tedy dál být k prospěchu?

AIÁS
Svol, ať ho oslovím a v tvář mu pohlédnu!

TEKMÉSSA
Vždyť nablízku ho střeží věrní sluhové.

AIÁS
Proč tedy váhá, že mi nejde na oči?

TEKMÉSSA
Tvůj otec, synku, zve tě. Sluho, veď ho sem,
jak obvykle ho ty jen vodíš za ruku.

AIÁS
Jde sem, jak říkáš mu, či přeslech' slova tvá?

TEKMÉSSA
Hle, už ho sluha vede, nebyl daleko.

Přichází sluha a vede za ruku malého Eurysaka

AIÁS
Nu zdvihni ho sem, zdvihni, snad ho nezděsí
zde pohled na tu vraždu čerstvě spáchanou,
ač jsem li vskutku otec a on syn je můj.
Však ihned musí v drsných mravech otcových
být pěstěn a též stejnou získat povahu.

Bere do náruče Eurysaka

Buď synu, šťastnější, než kdy byl otec tvůj,
však jinak roven mu a špatným nebudeš.
Ač nyní už ti musím jedno závidět,
že dosud nic ty z těchto strastí nechápeš.
Nic dosud nevědět, toť život nejsladší,
než poznáš, co je radost a hned zase žal.
Až dospěješ tam, nepřátelům otcovým
pak ukaž skvělý syn žes otce skvělého.
Buď zatím lehkým vánkem živ a pěstuj dál
svou mladou duši této matce k radosti.
A žádný z Řeků, vím, tě nesmí ponížit,
zle potupit, i kdybys žil pak beze mne.
Neb takového dám ti za stráž ochránce
(je Teukros to, tvůj pěstoun bedlivý, ač teď
kdes v dálce dlí a stíhá nepřátele zlé.)
Teď, muži štítonoši, námořníci mí,
vám společně tu službu lásky ukládám,
i jemu sdělte příkaz můj, ať dovede
to dítě do mé vlasti k Telamónovi
a Eriboj i ho, mé matce, ukáže,
je oba aby vždy měl v stáří na péči
(než sestoupí pak dolů v Hádův příbytek),
a zbroj mou ať mi žádný správce zápasu
jak trofej nedá Řekům, ani zhoubce můj.
Ty štít si vezmi, synu Eurysaku, jenž
ti jméno dal, a drž tak pevnou rukojeť -
jež z kůží sedmera, jej proklát nemožno;
však ostatní mé zbraně se mnou pohřběte!

K Tekmésse

Ty už si rychle vezmi chlapce tohoto,
dům zavři a už neplač, nelkej před stanem,
neb žena tvor je k nářku velmi náchylný.
Hned zamkni; moudrý lékař nechce zaříkat
jen žalem ránu, kde je nutné řezání.

NÁČELNÍK SBORU
Ach bojím se, když slyším tuto horlivost,
mně nelíbí se nijak ostrá řeč z tvých úst.

TEKMÉSSA
Co v úmyslu máš činit, vládce Aiante?

AIÁS
Nic nevyzvídej, nesliď! Ctnost je poddat se.

TEKMÉSSA
Jsem v úzkostech! Ach pro tvé dítě, pro bohy

tě prosím: nesmíš sám nás zradit, opustit!

AIÁS

Až přespříliš se rmoutíš. Nevíš, že já už
dál nejsem žádnou službou bohům povinen?

TEKMÉSSA
Mluv zbožně!

AIÁS
Tohle říkej těm, co poslechnou!

TEKMÉSSA
Ty neposlechneš?

AIÁS
Řečníš už příliš dlouho tu.

TEKMÉSSA
Vždyť já se hrozím, pane!

AIÁS *ke sluhům*

Zavřete dveře hned!

TEKMÉSSA
Buď, bozi, vlídnější!

AIÁS
Ach, smýšlíš bláhově,
chceš li teprv nyní zušlechtit můj mrav.

Tekméssa se synem vstoupí do stanu. Ten se zavře a posune dozadu

SBOR
Ó slavná Salamíno, ty v štěstí biješ as
obklopená vodou tříštících se vln,
slavná minulostí vždy a pro všechny!
Já však, ubožák, jak dlouhý už to čas uplynul,
co na travnatých lučinách
dlím tu pod Ídou
a beze změny plyne v stálém oběhu
řada dlouhých let;
zlá předtucha mě děsí, že budu muset vstoupit
v Hádův příbytek,
v tu noc a hrůzu hrůz.
Teď nový soupeř přibyl:
Aiás, chorý rek, jejž nelze vyléčit,
šílenstvím je stižen, bůh jež seslal naň;
poslalas ho dávno jako vítěze
v bojích urputných. Teď stranou bloudí však jeho duch, a tím

velké strasti vlastním druhům připravil.
Co hrdinskou svou rukou
dříve dokázal,
to nebylo milé králům nemilým,
vše v nemilost padlo,
nemilost Átreovců.
Až jeho matka a hezkou řadou let,
stařeckým věkem šedivá,
až uslyší, že její syn byl chorý
hrozným šílenstvím,
že duší svou už zmírá,
žalozpěvem jistě
ta ai zapláče,
ne však tichým, jemným,
jak slavik naříká,
nýbrž a pronikavým nářkem bude lkát,
do prsou se bude tlouci hlasitě
šedivé ai bude vlasy v bolu rvát.
Je lépe, kdyby v Hádu skryt byl šílenec,
kterého tu nelze ničím vyléčit
a jenž přišel sem,
ač po otci je rodem nejušlechtilejším ze všech Achájů;
v obvyklých však mravech
nesetrvává,
naopak z nich, běda, zcela vybočil.
Ach, otče ubohý, jaká čeká tě
zpráva přesmutná
o strastech tak těžkých syna Aianta,
jaké z Aiakovců, reků proslulých,
žádný nezakusil, jenom on.

Ze stanu vystoupi Aiás s mečem v ruce provázen Tekméssou a Eurysakem

AIÁS
Čas dlouhý, nezměrný, ten všechno vynáší,
co tajné, k světlu, a co zjevné, zakrývá;
nic není nenadálé, nýbrž mění se,
i mocná přísaha i zatvrzelý duch.
I já, jenž dříve jsem tak vzpurně na svém stál
jak ocel kalená, teď vlivem ženy té
mi změkla slova. Proto želím nechat ji
jak vdovu u nepřátel, syna sirotkem.
Chci do koupele jít a k luhům přímořským,
své poskvrnění abych smyl a unikl
tím přetěžkému hněvu mocné Athény.
Teď půjdu tam, kde žádné stopy neshledám,
svůj meč tam skryji, zbraň mi nejprotivnější,
v zem zahrabu ho, kde ho nikdo nespatří.
Ať noc ho dole chrání s Hádem podsvětním.
Vždyť od chvíle, kdy sám ten meč jsem přijal jak dar
od Hektora, úhlavního odpůrce,
nic vlídného jsem od Argejských nezažil.

Je pravda v přísloví, jež lidé říkají:
Vždy od nepřátel dar nic nenese než zmar.
Chci proto příště umět bohům poddán být
a naučím se v úctě Átreovce mít.
Jsou vládci, sluší se být podřízen. Proč ne?

I to, co mocné je a silné nesmírně,
se vládě podřídí; tak zima sněživá
vždy ustupuje létu s plodů bohatstvím;
tak chmurné noční nebe mizí, aby zas den
světlem zaskvěl se, dar ořů bělostných;
i váním mocných větrů jekot mořských vln
zas uklidní, též spánek pouta uvolní,
bůh všemocný, a nemá vždy nás v moci své.
Jak nemáme se přiznat k marnosti i my?
Tak právě já se učím poznávat,
že má být nenáviděn nepřítel – jen ale tak,
jak měl by zas nás v lásce mít, a příteli
jen tak chci prospívat,
jak kdybych navždycky jím neměl zůstat,
neboť přístav přátelství
je u většiny lidí pochybný. Však přec
se o to dobře postarám.
Ty, ženo, hned jdi do etanu
a k bohům modli se, ať to,
co srdce moje žádá, zcela vyplní.
Vy druzi mi jak ona službu prokažte
a Teukrovi, až zpět se vrátí, oznamte,
ať o mne péči má a k vám je laskavý.
Vždyť já se beru tam, kam musím jít.
A vy, co velím, konejte a brzo zvíte snad,
ač teď jsem nešťastný, že už jsem zachráněn.

Aiás odejde vlevo, Tekméssa se synem se vrátí do stanu

SBOR (taneční píseň)
Zachvívám se blahem a radost veliká mě vznáší do výše.
Hejsa, hejsa; Pán, bůh Pán,
ať přijde Pán, náš Pán. Přijď k nám přes moře,
kde ční zasněžená srázná Kylléna
a do dálky se dívá přes moře,
ach zjev se nám, ty vůdce božských tanců.
Krok taneční nám pomoz z Nýsy, z Knósu vynajít,
ty tance neučené, tvůj to vynález.
Neboť k radosti můj duch mě nyní pobádá.

Kéž zároveň s ní též délský Apollón
přes Íkarské moře přelétne a nám ukáže se zde,
a s námi setrvá jak host nám nakloněn.
Arés z očí sňal mi hoře veliké,
hejsa, hejsa! Teď zas,
teď smí se, Die, zase u nás objevit

radostného dne světlo přejasné
našim rychlým lodím k plavbě po moři,
když nemyslí už Aiás na své trampoty,
k zákonům zas božím, přesvatým
zbožnou úctu má a v úctě oddané
se sklání před nimi.
Neboť mocný čas všechno přemáhá.
Už nenazvu nic nikdy neslýchaným, neboť kdo by nadál se,
že usmířil se Aiás a velkých sporů vzdal se vůči Átreovcům.

POSEL, jenž přichází z řeckého tábora
Chci nejdřív, přátelé, vám radost zvěstovat:
teď' právě z mýských hor se Teukros navrátil.
Když doprostřed pak přišel k stanu vůdcovu,
tu začali mu spílat všichni Argejští.
Neb když ho zdálky zhlédli, jak se blíží k nim,
jej obstoupili a s hanou na něj ze všech stran se sápali
a nikdo nebyl výjimkou.
Jej nazývali bratrem toho zřeštěnce,
jenž spik' se proti vojsku;
že nelze zabránit též, aby nezahynul, ubit kamením.
Už dospěli co nejdál, takže v rukou jim
se křížily už meče z pochvy tasené.
Však ustal rozbroj ten, když dosáh' vrcholu
a ukončen byl smírnou kmetů domluvou.
Však kdepak Aiás je, ať oznámím mu to,
neb pánům nutno každou věc jít ohlásit.

NAČELNÍK SBORU
Už není doma, neboť právě odešel,
když nový záměr vpravil v nové zásady.

POSEL
Ach běda, běda!
Tak pozdě ten, co na cestu nás posílal, nás vyslal, nebo já se pozdě dostavil.

NÁČELNÍK SBORU
A co v tak nutné věci ty jsi zanedbal?

POSEL
Vždyť kázal Teukros, aby muž ten ze stanu dřív nevycházel, dokud sám by nepřišel.

NÁELNÍK SBORU
Je pryč, však ku prospěchu změnil zásadu, že usmíří se s bohy, v hněvu ustane.

POSEL
Ta slova obsahují velké bláznovství,
ač věští li nám z přízně Kalchás velkou věc.

NAČELNÍK SBORU
Co říká, co on ví, když přišel a věcí tou?

POSEL
Jen tolik vím, vždyť sám jsem přitom právě byl.
Byl poradný kruh vládců. Kalchás postavil
se stranou Átreovců, jen sám, a Teukrovi
pak vložil do vlídné ruky svou pravici
a uložil mu, aby všemi způsoby
dne tohoto, jenž jasně září, Aianta
vší mocí zdržel v stanu, nedal vyjít mu,
ač chce li ho kdy ještě spatřit živého.
Vždyť stíhat bude ho v den tento jediný
hněv jasné Athény, jak pravil výslovně,
neb lidé obrovští (děl věštec) rozumu
však mdlého, pod tíhou všech pohrom od bohů pak klesají,
zvlášť ti, co přirozenost též jen lidskou přijali,
však smýšlí nadlidsky.

On tehdy už, když táhl z domu, projevil
se nemoudrým, ač otec dobře radil mu.
Ten oslovil jej: "Milý synu, oštěpem hledˇ vítězit,
však vždycky s bohem vítězit!"
Však nemoudře a hrdě Aiás odvětil:
"Ach, otče, vítězství by s boží pomocí
i nevýznamný muž přec dobyl, já si však tak věřím,
že i bez nich získám slávu tu." Tak chlubné řeči ved'.
Když jasná Athéna pak podruhé
ho slovy nítila, ať jde
a vztáhne na odpůrce ruku krvavou,
tu neslýchaným slovem, hrozným, odpoví:
"Ó paní, jiným Řekům přispěj! Tam, kde já však stojím,
nepronikne nikdy nepřítel." Tou řečí nevraživý
hněv té bohyně si získal, neboť smýšlel víc,
než člověk smí. Však je li ještě dnes on živ,
pak bychom přec snad mohli zachránit ho s boží pomocí."
Tak pravil věštec. Teukros přímo z porady
hned a tímto příkazem mě pošle k tobě, ať
ho hlídám. Jestli však jsme přišli zpožděně
a Kalchás zná svou věc, pak nežije ten muž.

NÁČELNÍK SBORU
Ó ženo nešťastná a ubohá, pojdˇ ven,
a viz, jak tento posel mluví, Tekmésso!
Ten do živého ťal, že radost přechází.

TEKMÉSSA vyjde ze stanu a vede Eurysaka
Proč mne, tak nešťastnou, když od trampot tak zlých jsem ustala, mě zase štvete z příbytku?

NÁČELNÍK SBORU
Slyš toho muže, s jakou zprávou přichází stran stavu Aianta, což krutě bolí mne,

TEKMÉSA
Ach člověče, co pravíš? Což jsme ztraceni?

POSEL
Nic nevím o tvém stavu. A Aianta však, zda venku je, mám věru chmurné obavy.

TEKMÉSSA
Ba venku je co říkáš, zle mě sužuje.

POSEL
Jej přikazuje Teukros držet ve stanu ,
jen uvnitř, samotného ven však nepouštět.

TEKMÉSSA
A kdepak Teukros je a proč to vzkazuje?

POSEL
Ten právě přišel. Avšak zkázu znamená, jak obávám se, jestli Aiás vyšel ven.

TEKMÉSSA
Já nešťastná! A kdo mu z lidí řekl to?

POSEL
To věštec Kalchás řek' mu právě v tento den, jenž přináší mu smrt neb možnost dále žít.

TEKMÉSSA

Ach, zvraťte, přátelé, ten osud násilný:
Z vás jedni jděte, a sem Teukros přijde hned,
vy na západ i východ kouty projděte a pátrejte,
kam vyšel osudně ten muž. Už poznala jsem,
že mě manžel oklamal a z dřívější
své lásky že mě vyhostil.
Ach dítě, co mám dělat? Nesmím sedět dál ,
i já hned půjdu tam, kam síla postačí.
Už vyběhněme, běžme, nelze tady dlít,
když zachránit chcem muže, na smrt spěchá-li.

Odchází vlevo, posel s Eurysakem vpravo

NÁČELNÍK SBORU
Že jít jsem hotov, nejen slovy dokáži,
neb za mým rychlým činem nohy kvapí též.

Sbor se rozdělí ve dvě skupiny a rychle odchází hledat Aianta
Proměna jeviště
Zadní stěna s Aiantovým stanem se odstraní a objeví se druhá, představující osamělou křovinatou krajinu. Je vidět Aianta a před ním za křovím meč zaražený rukojetí do země.

AIÁS osamělý
Kov vražedný zde stojí, jak by nejlépe vjel
do těla, ač je li čas i k úvahám;
dar od Hektora, jenž mi nejvíc z cizinců
je protivný a stejně hnusný napohled;

já zarazil ho v trójskou nepřátelskou zem
a naostřil ho Prusem, břitké ostří má.
Jej zarazil jsem pevně, dobře upravil,
ten poslouží mi nejlíp k rychlé smrti mé.
Tak já jsem přichystán. A ty mi nejdříve, ó Die,
pomoz, jak se sluší na tebe.
A nebudu tě žádat a dar veliký:
jen posla vyprav se zlou zprávou k Teukrovi,
ať první zvedne mě, až na meč nalehnu,
meč krví zbrocený, než někdo z nepřátel by dřív mě
vyslídil a ten pak nehodil mě
za potravu psům a dravcům jako lup.
Jen tohle žádám, Die; Herma vzývám též,
jenž do podsvětí vodí duše, aby dal
mi spánek líbezný, až rychlým skokem si
a bez zachvění vrazím meč ten do boku.
Též o pomoc já vzývám Erínye ctné,
vždy panny, rychlonohé, které na světě
všech lidí vidí strasti, aby sdělily,
že Atreovců zlobou trpím, nešťastný,
a přebídně ty bídáky a padouchy
ať s sebou uchvátí, jak mne teď vidíte,
že vlastní rukou klesám, nechať zahynou
i oni vlastní ranou milých potomků.
Ó Erínye mstící, rychle spěchejte,
ni veškerého vojska nijak nešetřte!
A ty, jenž klenbou nebes vůz svůj poháníš,
ó Hélie, až spatříš otcovskou mou zem,
tu otěže své zadrž, zlatem pokryté,
a zvěstuj osud můj i moji záhubu
jak stařičkému otci, tak i matce mé;
ta chudák asi, až tu zprávu uslyší,
ta spustí v celém městě nářek veliký.
Však nic se nevyřídí nářkem nečinným,
již potřebí je rychle k dílu přikročit.
Ó Smrti, Smrti, přijď a pohleď na mne teď,
ač s tebou navždy spjat, tě pozdravím i tam.
Však tebe, lesklý dne, dnes ještě zářící,
i vozataje oslovuji Hélia
dnes zcela naposled a příště nikdy již.
Ó světlo, ach ty svatá půdo otčiny,
mé Salamíny, sídlo s krbem otcovským,
vy slavné Athény, mí lidé spříznění,
vy zřídla, řeky zde i trójské planiny,
k vám mluvím, zdravím vás, mí živitelé zde!
Teď hovoří k vám Aiás slovo poslední-
vše ostatní pak povím mrtvým v podsvětí.

Za křovím skočí na meč a probodne se. Sbor se rozdělí na dvě skupiny a směřuje k místu činu

PRVNÍ POLOSBOR
To trudné hledání trud s trudem spojuje. Ach, ach!

Kam já ho nešel hledat?
Žádné místo není, kde je Aiás skryt, abych se tu něco a něm dověděl.
Hle,
dupot nějaký přece slyším tu!

DRUHÝ POLOSBOR
My druhové jsme vaši a cílem společným.

PRVNÍ POLOSBOR
Nuže, copak je?

DRUHÝ POLOSBOR
Kraj celý na západ jsem prošel od lodí.

PRVNÍ POLOSBOR
A máš už ho?

DRUHÝ POLOSBOR
Jen moře strastí, jinak nic jsem nespatřil.

PRVNÍ POLOSBOR
Ni na drahách, jež vedou k slunci úsvitu, ten muž se na žádném nám místě nezjevil.

OBA polosbory se spojí

SBOR
Kdo z rybářů by nám, těch mužů přepilných,
kteří stále bdí v noci na lovu,
kdo z bohyň na Olympu
nebo z božstva řek, jež tekou k Bosporu,
by nám pověděl, známo-li mu je,
jestli spatřil snad,
kde bloudí onen muž,
rek tak statečný? Je to přehrozné,
když já už se tady tolik nachodil,
a pominul jsem přitom dráhu příznivou,
plnou velkých trampot,
ale muže toho nikde nespatřil,
jenž tu někde těká z místa na místo.

TEKMÉSSA z dálky
Ach běda, běda mi!

NAČELNÍK SBORU
Čí hlas to z blízkého sem zazněl úvalu?

TEKMÉSSA
Ach, já ubohá!

NÁČELNÍK SBORU
Zřím nešťastnou tu ženu v boji získanou ,
zřím Tekméseu, tím žalem celou sklíčenou.

TEKMÉSSA
Je veta, veta po mně! Zkáza, přátelé!

NÁČELNÍK SBORU
Co je ti?

TEKMÉSSA
Zde Aiás leží čerstvou ranou usmrcen, jak na ukrytý meč se tělem nabodl.

SBOR
Ach běda, kde můj návrat?
Ach běda, tys nás, pane, všechny zahubil a, nešťastníku, s námi i své lodníky. Ach, ženo ubohá!

TEKMÉSSA
Když tohle stalo se, je důvod bědovat!

NAČELNÍK SBORU
A čípak rukou skonal tento nešťastník?

TEKMÉSSA
Sám zřejmě vlastní rukou; svědčí a tom meč, tak upevněný v zemi, na nějž nalehl.

SBOR
Ach, byl jsem zaslepen! Tak sám jsi dokrvácel,
druhy nestřežen.
Já zcela otupělý, nevědoucí nic,
co jsem zanedbal!
Ach kde, ach, kdepak leží
ten neoblomný Aiás,
již jménem nešťastný?

TEKMÉSSA

Naň nelze hledět! Já však zcela zahalím
ho tímto krycím rouchem, neboť nikdo as,
ni věrný druh, by nesnes pohled na něho,
jak ze smrtelné rány, již si způsobil,
krev zčernalá mu tryská k nosu a zas ven.
Co počít, běda mi? Kdo z přátel zdvihne tě,
kde Teukros? Jak by vhod sem nyní zavítal
a pomoh pohřbít bratra, který tady kles'.
Ach, bědný Aiante, čím byls a čím jsi teď?
Jak nářku hoden jsi a slz i nepřátel!

SBOR
Musels konečně, musels, ubohý,
pro svou zatvrzelost
vytrpět zlý úděl
nevýslovných útrap. Neboť ve dne v noci
pln vášně škodlivé

sis na Átreovce
stýskal, klnul jim.
A velkým původem té strasti veškeré byl nám onen čas,
boj kdy předních reků vzešel neblahý a tu vzácnou zbroj.

TEKMÉSSA
Ó běda, běda mi!

NÁČELNÍK SBORU
Bol šlechetný, to vím, ten jde až do srdce.

TEKMÉSSA
Ó běda, běda mi!

NÁČELNÍK SBORU
To věřím, paní, žes i dvakrát zalkala, když takového druha právě pozbylas!

TEKMÉSSA
Ty tušíš to jen, já však příliš cítím to.

NÁČELNÍK SBORU
Souhlasím!

TEKMÉSSA
Ach, dítě, pod jaké jho jdeme otrocké a jací čekají nás přitom hlídači!

SBOR
Ach běda, hořem svým
jsi obou Átreovců, králů zatvrzelých,
vyslovila neslýchaný čin.
Kéž bůh to odvrátí!

TEKMÉSSA
I bez bohů by bylo přišlo to, co je.

SBOR
Zla břímě přetěžké ti věru seslali.

TEKMÉSSA
Tu zhoubu hrozná Pallas, dcera Diova, přec pro potěchu chystá Odysseovi.

SBOR
To ve své černé duši
se zpupně raduje
ten muž, jenž mnoho zkusil,
smích hlasitý si tropí
z těch tak šílených, krutých bolestí. Ó žel, a žel,
i oba králové,
bratři Átreovci, slyšíce tu zvěst.

TEKMÉSSA
Ať třeba smějí se, ať z jeho neštěstí se těší!

Po živém ač netoužili, přec
stesk po mrtvém je pojme v nouzi válečné.
Vždyť bláhoví, ač mají v rukou dobro,
dřív to nepoznají, dokud kdo ho neztratí.
Smrt jeho pro mne trpká, pro ně sladká je,
však libá pro něho. Co dychtil mít, to již si získal
totiž smrt, jak po ní toužíval.
Jak tedy mohli by se jemu posmívat?
Vždyť kvůli bohům zemřel, pro ně ne, ach ne!
At' pýchou jalovou se těší Odyssee!
Vždyť pro ně nežije už Aiás, ale mně jen stesk
a bol tu nechal, a pak odešel.

TEUKROS za jevištěm
Ach běda, běda mi!

NÁČELNÍK SBORU k chóru i, k Tekmésse
Už zmlkni, zdá se mi, že slyším Teukrův hlas, jak kvílí žalem, jenž se týká pohromy.

TEUKROS vstupuje se sluhou
Ach, Aiante můj drahý, tváři bratrská, tys přece dosáh' zisku, jak se vypráví?

NÁČELNÍK SBORU
Ten muž je mrtev, Teukře, tím bud ujištěn!

TEUKROS
A běda, jaký já mám osud přetěžký!

NÁČELNÍK SBORU
Když tak to je...

TEUKROS
A bídný, ach já ubohý!

NÁČELNÍK SBORU
Máš tedy důvod lkát.

TEUKROS
Ta bolest přenáhlá!

NÁČELNÍK SBORU
Až příliš, Teukře!

TEUKROS
Běda, kde je jeho syn, kde právě v této chvíli v trójské zemi dlí?

NÁČELNÍK SBORU
Sám u stanů.

TEUKROS k Tekmésse
Co nejrychlej ho přiveď sem,
ať nikdo z nepřátel si neuchvátí ho

jak mládě lvice, již lev nechal napospas.
Jdi, spěchej, čiň se s námi, neboť každý rád
si posměch činí z protivníka padlého.

Tekméssa odejde

NÁČELNÍK SBORU
Ten muž, když ještě žil, ti, Teukře, ukládal,
ať a něj péči máš, a ty ji vskutku máš.

TEUKROS obrácen k Aiantově mrtvole
Nač hledím, vskutku to zjev nejbolestnější
je pro mne ze všech, co jsem spatřil očima;
a cesto, ze všech cest ty nejžalostnější,
jež srdce zdrtilas; teď na ni vkročil jsem,
můj drahý Aiante, když o tvém osudu
jsem slyšel, po něm slídil, šel se vyptávat.
Vždyť zpráva o tobě, jak bůh by šířil ji,
k všem Řekům pronikla, žes mrtev, odešels.
Já nešťastný to slyšel, stál jsem opodál,
a vzdychal, teď však hynu, když to vidím sám.
Ach běda mi!

K sluhovi

Jak jdi a odhal ho, ať spatřím celé zlo.
Ach zjeve děsný, plný trpké odvahy,
jak přemnoho jsi muk mi nasel smrtí svou!
Vždyť kam jak mohu jít, kam k lidem zavítat,
když nikde jsem ti ve svých strastech nepřispěl?
Což Telamón, můj otec, přitom však i tvůj,
mě přijme laskavě a s tváří radostnou,
když přijdu bez tebe? Jak by?
Vždyť vlídněji on neumí se usmát ani ve štěstí.
Co skryje? Jaká smlčí slova hanlivá,
že zajatkyně syn jsem nevlastní
a všanc že z bázně jsem tě vydal, zradil nemužně,
můj drahý Aiante, neb ve lsti abych měl tvou vládu po smrti
a získal si tvůj dům. Tak prchlivý ten muž,
již v stáří mrzutý, mě nařkne,
vždyť se pro nic k sváru rozjitří.
A nakonec jím vyhnán z vlasti uprchnu,
zván otrokem pak budu, dříve svobodný.
To čeká na mne doma; v Tróji nepřátel
mám mnoho, ale zato málo příznivců.
A toto všechno, žel, jsem získal smrtí tvou.
Co dělat, ach? Jak, ubožáku, sejmu tě,
z té krute oceli, tak lesklé, vražedné,
jíž vypustil jsi duši? Poznals, že tě přec
měl Hektór jednou zhubit, třeba mrtvý již.

Sejme mrtvolu, vytáhne meč a předstoupí s nim před diváky

Jen zvažte, pro bohy, zlý osud lidí dvou:
náš Aiás Hektoru dal darem pás
a jím pak Achilleus dal připnout k vozu Hektora
a smýkal jím tak dlouho, až byl bezduchý.
A Aiás od Hektora dostal zas ten meč,
jímž probod' se a skonal pádem smrtelným.

Zda neukula meč ten sama Erínys,
a řemeslník krutý, Hádés, onen pás? J
á proto tvrdím: to i všechno ostatní
jen bozi chystají a strojí lidem vždy.
A komu proti mysli je mé mínění,
ať v oblibě má své, já podržím své též.

NÁČELNÍK SBORU
Už neprodlužuj řeč! Hleď, abys uložil
v hrob Aianta a hned si chystej odpověď,
neb nepřítele vidím: úskočný ten muž
jde asi vysmívat se tvému neštěstí.

TEUKROS
Kdo je to? Někoho snad vidíš z vojáků?

NÁČELNÍK SBORU
To Meneláos, pro nějž připluli jsme sem.

TEUKROS
Je blízko, vidím, snadno lze ho rozpoznat.

Teukros se sluhou se chápe Aiantovy mrtvoly. Přistoupí Meneláos se svým průvodem

MENELÁOS
To tebe volám! Nepomáhej do hrobu
klást mrtvého a nech ho tak, jak právě je.

TEUKROS
A pročpak takto plýtváš slovy hrdými?

MENELÁOS
Toť rozhodnutí mé a vůdce vojska též.

TFUKROS
A neřekl bys, jaký důvod předstíráš?

MENELÁOS
My důvěru v něj měli, že všem Achájcům
v něm spojence a druha z domu vedeme,
však shledali v něm škůdce nejhoršího z všech.
Ten veškerému vojsku zhouba zosnoval
a v noci vytáhl nás zbrani zahubit.

A kdyby mu tu choutku bůh byl nezhatil,
týž osud, jenž stih' jej, by na nás pad',
a my pak přehanebnou smrtí bychom leželi,
co on by žil! Však nyní bůh to pozměnil
a zpupnost jeho stihla dobytek a brav.
A proto žádný muž moc nemá takovou,
to jeho tělo aby v hrobě pochoval;
my na žlutý ho písek někde hodíme,
kde dravým mořským ptákům bude potravou.

Posupně k Teukrovi

A proto vlnu hněvu v sobě nezdvíhej;
když nemohli jsme zvládnout živého, pak teď
si poradíme s mrtvým, byť bys nechtěl ty.
Nám ruce pomohou, neb řeči mé, co on byl živ,
tu nikdy nikde nechtěl poslouchat, ač špatné je,
být jenom prostým občanem a představené
v ničem nechtít poslechnout. Vždyť nikdy ani v obci
řády v platnosti by netrvaly, kdyby bázeň nevládla;
ni vojska nikdo v kázni neudržel by,
stud kdyby mu a postrach nebyl oporou.
Má člověk tušit, byť měl tělo obrovské,
i nepatrné zlo že k pádu může vést.
Neb v kom je s počestností bázeň spojená,
ten vždycky má, to věř mi, jistou záchranu;
Kde zpupně konat lze a volně, co kdo chce,
pak obec taková, ač šťastně plula kdys,
přec po nějakém čase klesne v prohlubeň.
Ať v srdci tkví mi také vhodná bázeň s tím:
když učiníme něco komu k radosti,
tu vězme, oplátkou že zakusíme žal.
To chodí střídavě: dřív Aiás vášnivý
a zpupný býval muž, teď já zas pyšním se.
I káži ti: jej nechtěj pohřbít, abys sám,
až pohřbíval bys jej, též nepad' do hrobu!

NÁČELNÍK SBORU
Když moudré zásady svým činům podložils,
sám, Menelае, nebuď zpupný k zemřelým.

TEUKROS
Už, lidé, nikdy bych se muži nedivil,
jenž, nevýznamným rodem, dopouští se chyb,
když ti, co soudí, že svým rodem vzácní jsou,
přec mluví nevhodně v svých řečech;
nuže ty zas znova opakuj:
ty tvrdíš, že jsi vzal a přived' Aianta
sem Řekům na pomoc?
Což nevyplul sám k Tróji jak svůj vlastní pán?
Kde tys mu vojevůdcem? Kde máš právo ty
být pánem lidu, který z vlasti přived' on?

Jak Sparty pán jsi přišel, ne jak vládce náš!
A žádná moc ti k vládě nad ním nedala víc
práva, nežli dala jemu nad tebou.
Sem připluls, jiným poddán, ne jak vůdce všech,
tak aby někdy Aiás byl ti podroben.
Těm panuj, jichž jsi pánem a je přísnými
též kárej slovy. Jej však řádně do hrobu
já vložím, ať bys ty neb jiný vůdce mi
v tom bránil – nijak se tvých hrozeb neleknu.
On nevytáhl pro tvou ženu do pole jak oni,
co teď trpí trampot víc než dost;
on přísahu chtěl splnit, nic však pro tebe,
neb lidí nicotných on nic si necení.
Tím víc si hlasatelů s sebou přived sem,
i vojevůdce; proč bych tvého křiku dbal,
když takový jsi dosud, jaký právě jsi.

NAČELNÍK SBORU
Ni slova taková zas nemám v strasti rád;
ta příkrost hněte mne, byť přespravedlivá.

MENELAOS
Ten střelec věru nemá ducha malého.

TEUKROS
Mé umění, jež zvlád' jsem, není lecjaké.

MENELAOS
Jak chlubil by ses, kdybys býval dostal štít.

TEUKROS
I bezbranný bych tobě v zbroji odolal.

MENELÁOS
Jak hrozně tvoje řeč tvou zdatnost zvětšuje! Jak hrozně zveličuje statečnost tvá řeč!

TEUKROS
S kým právo je, ten smí být ducha velkého.

MENELAOS
Snad právo, aby vrah můj řádně pohřben byl?

TEUKROS
Tvůj vrah? Toť hrozná věc! Tys zemřel, jsi však živ!

MENELÁOS
Mě chránil bůh, však on by býval zničil mě.

TEUKROS
Tak netup nyní bohy, když tě spasili!

MENELÁOS

Já že bych pohaněl kdy boží zákony?

TEUKROS
Když teď jsi tu a bráníš mrtvé pochovat.

MENELÁOS
Jen nepřátele v boji! Těm to nepatří!

TEUKROS
Zda Aiás nepřátelsky s tebou kdy se střet'?

MENELÁOS
Zde nenávist i tam – a tys to dobře znal.

TEUKROS
Byls přistižen, jak jeho šidils a hlasy.

MENELÁOS
To selhalo mu vinou soudců, a ne mou.

TEUKROS
Zlý úskok nejeden znáš tajně zosnovat.

MENELÁOS
Ta výtka někomu se v muka obrátí!

TEUKROS
Ne zřejmě ve větší, než já tě zarmoutím.

MENELÁOS
Jen jedno pravím ti: jej nesmíš pochovat!

TEUKROS
Ty ale uslyšíš, že bude pochován!

MENELÁOS
Kdys muže spatřil jsem, ten drzý jazyk měl
a přiměl plavce, aby pluli za bouře.
V zlé bouři byl bys v něm ni hlásku neshledal,
když zle jím zmítala; byl v oděv zahalen
a mohl po něm šlapat, kdo jen z plavců chtěl.
A tak i tobě, i tvým ústům zlolajným zlá,
velká bouře vzejde z mráčku malého
a ten tvůj velký pokřik ztiší zakrátko.

TEUKROS
A já zas viděl muže (pln byl bláznovství),
jenž zpupně vedl si, když bližní v tísni byl.
A pak ho spatřil kdos mně podobný a též
i stejné povahy a takto promluvil:
"A člověče, nic zlého nečiň zemřelým!
A učiníš li, věz, že pak to odpykáš."

Ten takto nešťastného muže nabádal.
I vidím ho a myslím, nikdo jiný že
to není nežli ty. Což řek' jsem hádanku?

MENELÁOS
Jdu pryč. Je hanba, kdyby někdo zvěděl,
že jen slovy trestám, kde bych moci užít moh'.

NÁČELNÍK SBORU
Teď zápas vyvstane a spor veliký.
Jak můžeš, Teukře, pospěš rychle, ohlédni se
po nějakém prázdném hrobu pro něho,
kde mrákotný klín hrobu v náruč by ho jal
a lidem všem by hlásal věčnou památku.

Vystoupí Tekméssa s Eurysakem

TEUKROS
Nu ejhle, v pravý čas sem přišli tito dva,
syn Aiantův a žena, řádně upravit
hrob nešťastnému tomu muži mrtvému.
Sem, synu, přistup, blízko stůj a otce se
jak prosebník pak dotkni, vždyť ti život dal;
kleč při něm s důvěrou a v rukou vlasy drž
jak mé, tak matčiny a do třetice své,
ten poklad prosebný. A kdyby z vojska kdos
tě od mrtvoly této odtrh' násilím,
ať zloduch zle je vyhnán, zemře nepohřben,
bud do kořene s celým rodem vyhlazen,
tak právě, jako já si stříhám kadeř svou.
Tu, synu, měj a chraň ji, nikým odehnat se nedej,
padni na otce a drž se ho! A vy jak praví muži a ne ženy, teď
tu stůjte blízko, střezte jej, až přijdu já
a obstarám mu hrob, byť všichni bránili.

Teukros odejde stranou, Tekméssa s Eurysakem zůstanou u mrtvého

SBOR
Kdy tedy přestane, kdy vezme konec již
ta dlouhá řada let plných svízelů,
jež bez ustání stále strast mi působí,
vyvolanou trýzní roků válečných,
zde v širošíré Tróji,
kde k hanbě Řeků válka
se prodlužuje dál.
V nekonečném vzduchu měl zmizet
trójský Paris nebo v Hádu,
sídle tom všem nám společném,
jenž boje vzájemné zbraní ohavných
všem Řekům zavinil.
Ach trýzně, zase nových

trýzní původci!
Vždyť on jen uvrhl
lidi do zkázy.
Ach, nedal věnce vít,
ani nedopřál mi možnost zakoušet
rozkoš číší vína
velmi hlubokých,
ani veselit se
sladkou hudbou píšťal
ten svůdce neblahý,
nočním rozkoším
se v lůžku oddávat,
skončil lásky hry, hry lásky ukončil,
ach běda mi!
Proto ležím takto opuštěný, sám.
Vlasy vlhnou mi
rosou bohatou,
na truchlivou Tróju
zdroj to památek.
Vždyť před nočním strachem,
před dopadem střel
Aiantova chrabrost mi byla ochranou.
Teď mě svírá moc božstva děsného.
Jaká, jaká ještě
radost čeká mne? Po lesnatém valu
touží srdce mé,
kéž bych tam se octnul, kde strmí lesnatý
pod skalinou příkrou náš břeh Sunia,
omývaný mořem,
abych odtud vroucně mohl pozdravit svaté Athény!

Přichází Teukros a za ním Agamemnón s dvěma hlasateli

TEUKROS
Já pospíšil ai, jak jsem zhléd,
že vůdce náš sem Agamemnón
kvapí spěšně přímo k nám;
mně jistě k neradosti jazyk rozváže.

AGAMEMNÓN
Tys osmělil se na nás, jak mi zvěstují,
(a bez trestu) ta drzá slova vychrlit?
To tebe míním, syna dívky zajaté.
Však kdybys šlechetné byl matky chovancem,
snad zvysoka bys mluvil, kráčel po špičkách,
když nejsi nic a o nic mrtvé opřel ses
a přísahal, je v poli ani na moři
my nejsme vůdci tvými, ani Řeků všech,
a Aiás, jak ty tvrdíš, sám jak vůdce plul.

To od otroka slyšet není velké zlo?

Znáš muže, a němž jsi tak zpupně krákoral?
Kam hnul se, kdepak stál, kde nebyl bych i já?
Krom něho cožpak nejsou jiní muži tu?
Snad trpký zápas a zbroj Achilleovu
jsme ohlásili tenkrát rekům argejským,
když Teukros bude všude osočovat nás,
a nebude chtít už ni vám, ni podlehlým
se poddat rozhodnutí soudců většiny,
ten bude na nás chrlit slova hanlivá,
neb latí nás bodat za to, že jste podlehli.
Vždyť při takových mravech není možné přec
řád zákonitý nikdy ustálit, když ty,
kdo vítězi jsou právem, odsuneme vzad,
a do popředí dáme ty, co vzadu jsou.
To nutno zamezit. Vždyť ramenatý muž
a rozložitý není nejbezpečnější:
jen rozumného všude čeká vítězství;
býk velkých boků též i bičem nevelkým
přec na cestu se přímo dává pohánět.
A nezíská li aspoň trochu rozumu,
"lék" ten, jak vidím, brzy dostaneš i ty;
ač muž ten není nic než stín,
ty zpupně přec a drze jednáš, nemáš jazyk na uzdě.
Což nezmoudříš? Svůj rod měj v mysli a pak hned
sem svobodného muže pošli jiného,
ať s námi a tvé věci jedná za tebe!
Tvou řeč už nechápu a nerozumím jí,
vždyť neovládám nijak jazyk barbarský.

NÁČELNÍK SBORU
Kéž rozumní jste oba, oba smířliví.
Nic lepšího než to vám nelze poradit.

TEUKROS
Jak rychle lidský vděk se k mrtvým rozplývá
a vděčnost ukáže se jako proradnost,
když tebe, Aiante, ni slovíčkem ten muž
již nevzpomene, za nějž často v boji ty
jsi zemdlel a svou duši dával za něj všanc.
Ach všechno je už pryč, vy vším jste pohrdli,
a ty, jenž tolik řekls nerozumných slov,
což pranic v paměti už nechováš,
jak on k vám uzavřeným v ohradách
a zničeným sám při obratu bitvy přišel, spasil vás
on jediný, kdy po veslařských lávkách už
a shora na lodích žár ohně šlehal již
a na paluby lodní skákal přes příkop
rek Hektór vzletným skokem z výše příkopu.
Kdo odvrátil to? Nebyl to čin Aianta,
jenž bez tebe, jak říkáš, nikam nevkročil?
Snad jednal po právu, když to vám prokázal?

A zas když Hektor sám i Aiás losem byl pak určen,
dobrovolně vstříc šel jediný, v střed nádoby
však nedal los pak drobivý, ni hroudu vlhké země,
nýbrž los, jenž měl jak první skočit lehce z přílby s chocholem.
To on byl, jenž to proved', otrok zrozený
sám z matky barbarské, s ním jsem byl i já.
Kam, nešťastný, se díváš, což tak mluvit smíš?
Což nevíš, že svým rodem též byl cizinec
i otce tvého otec, Pelops z Frygie?
Dál Átreus, jenž tě zplodil, zlosyn bezbožný,
že bratru vlastní děti k hodům předložil?
Sám syn jsi krétské matky, u níž otec tvůj
kdys přistih' muže cizího, jenž zplodil tě,
a chtěl ji za to hodit mořským rybám v plen.
Proč stejný stejnému rod jeho vyčítáš?
Mě jako syna zplodil otec Telamon,
jenž první z vojska dobyl pocty vítězné,
a matku mou měl za choť, kdysi královnu,
tu Láomedontovu dceru původem;
ji Héraklés pak vybral Telamónu v dar.
Dvou lidí šlechetných já šlechetný jsem plod
a měl bych v hanbu vydat lidi pokrevné, jimž ty,
tak velkou bídou nyní stižené i pohřeb odmítáš
a mluvíš bez studu? To dobře nyní věz:
když jej kdes pohodíš, i nás tři pohodíš,
a budem ležet s ním. Vždy pro mne čestné je
spíš zemřít veřejně, však pro něho a ne
jen pro tvou manželku - či za tebe a tvého bratra říci mám?
Hleď tedy nejen na můj prospěch, ale svůj.
Však jednou se ti zachce, když mi ublížíš,
být radši zbabělcem než drzým vůči mně.

Vystoupí Odysseus

NÁČELNÍK SBORU
Věz, vládce Odyssee, že jsi přišel vhod,
ač chceš li rozuzlit, ne zamotat ten spor.

ODYSSEUS
Co je to, muži? Nad tím mrtvým rekem jsem
křik Átreovců totiž zaslech' zdaleka!

AGAMEMNÓN
Což, vládce Odyssee, nejsme největší
my potupeni hanou tímto mužem zde?

ODYSSEUS
A jakou? Vždyť já za zlé nemám člověku,
když slyší potupu a splácí řečí zlou.

AGAMEMNÓN
On hanbu uslyšel, též se mnou jednal tak.

ODYSSEUS
Co proved' ti, že měl bys škodu dokonce?

AGAMEMNÓN
Jak tvrdí, nenechá zde ležet bez pohřbu
tu mrtvolu a mně ji navzdor pochová.

ODYSSEUS
Smím pravdu říci ti, a přec se svorně dál
zas budu a tebou stýkat jako s přítelem?

AGAMEMNÓN
Jen řekni! Jinak bych byl nerozumný,
neb v mých očích přítel jsi z všech Řeků největší.

ODYSSEUS
Nuž poslyš! Toho muže (pro bohy!)
se chraň kams hodit bez pohřbu a tak bezcitně!
A k takovému záští ani přesilou
se nedej strhnout, abys právo pošlapal!
On v záští největším měl z vojska kdys i mne,
co dostal jsem jak vítěz Achillovu zbroj;
a třebaže tak se mnou smýšlel, přec bych ho
tak z pomsty nepohodil, abych nepřiznal,
že lepšího jsem ze všech Řeků nespatřil,
co přitáhli jsme k Tróji, kromě Achilla.
A proto neprávem bys ty ho potupil,
neb ne už jeho, nýbrž boží zákony
bys ničil; hřích je škodit lidem šlechetným,
byť mrtvým již, i kdybys nenávist k nim měl.

AGAMEMNÓN
Ty, Odyssee, ho tak hájíš proti mně?

ODYSSEUS
Tak jest. Když správná byla zášť, já choval zášť.

AGAMEMNÓN
Zda mrtvého bych neměl ještě pošlapat?

ODYSSEUS
Zlým prospěchem se netěš, synu Átreův!

AGAMEMNÓN
Vždy není snadné vládci jednat šlechetně.

ODYSSEUS
Však snadno dobrou radu přátel v úctě mít.

AGAMEMNÓN
Muž šlechetný má představené poslouchat.

ODYSSEUS
Kdo přátelům se poddá, duševně je výš.

AGAMEMNÓN
Jen považ, jakému to muži činíš vděk!

ODYSSEUS
Ten muž byl kdys můj soupeř, ale šlechetný.

AGAMEMNÓN
Co počneš? Mrtvého ctíš takto odpůrce?

ODYSSEUS
Je jeho zdatnost u mne víc než nenávist.

AGAMEMNÓN
Vždyť tito muži z lidí jsou přec vrtkaví.

ODYSSEUS
Ba mnozí hned jak med a vzápětí jak jed.

AGAMEMNÓN
Ty chválíš, takovéto hledat přítele?

ODYSSEUS
Však zatvrzelé srdce nerad chválívám.

AGMEMNÓN
My ukážem se tedy dnes jak zbabělci?

ODYSSEUS
Ach ne, spíš spravedliví v očích Řeků všech.

AGAMEMNÓN
I kážeš, abych svolil pohřbít mrtvého?

ODYSSEUS
Tak jest. V tom stavu budu jednou přec i já.

AGAMEMNÓN
Jsou všichni stejní. Každý dbá jen o sebe.

ODYSSEUS
A o koho mám více dbát než o sebe?

AGAMEMNÓN
Ať tobě tedy přičtou čin ten a ne mně!

ODYSSEUS
Ať tak či onak, u všech budeš šlechetným.

AGAMEMNÓN
Však dobře toto věz, že já bych prokázal
ti mnohem větší vděk než tento, ale on ať tam,
neb zde mi bude stejně nejhorším
vždy nepřítelem. Ty však čiň, co libo ti.

Agamemnón odejde

NÁČELNIK SBORU
Ten, Odyssee, blázen byl by, kdo by ti
chtěl moudrost upírat, když takto jednal jsi.

ODYSSEUS
A od té chvíle v tom se přiznám Teukrovi,
že takovou mám lásku, jakou dříve zášť.
I chci tu mrtvolu teď s vámi pochovat,
vám pomáhat a z toho nezanedbat nic,
čím smrtelník má přispět mužům výtečným.

TEUKROS
Ó vzácný Odyssee, ve všem řečí tě
chci pochválit: jsi jiný, nežli čekal jsem.
Vždyť největší byls jemu z Řeků nepřítel,
teď skutkem přispěl jsi. Když žil jsi, mrtvého
tak potupit ses nikdy neodvážil, jak
ten potřeštěný vůdce, který přišel k nám
sem se svým bratrem a chtěli troufale
jej pohanit a hodit ven kdes bez pohřbu.
Zeus Otec, vládce nebes, a msty pamětná
ať Erínys a Diké a mocí výkonnou
zle zhubí zlé, jak chtěli sami Aianta
kdes k hanbě pohodit a nezaslouženě.
Však tebe, odchovanče starce Láerta,
se bojím nechat dotknout hrobu mrtvého,
vždyť mrtvému tím nechci dělat těžkosti.
Však jinak pomáhej, a chceš li, někoho
si přivést z vojska, nás to rmoutit nebude.
Vše ostatní já obstarám a ty pak věz,
že k nám ses ušlechtilým mužem osvědčil.

ODYSSEUS
Já přispět chtěl, však jestli není služba má
ti milá, půjdu pryč, však schvaluji tvou řeč.

TEUKROS
Dost už! Dlouhý čas již s pohřbem meškáme;
jedni dutý rov mu rukou kopejte,
druzí na vysokých nohách trojnožku
mu stavte na oheň k lázni očistné.
Dál mužů družina Aiantovu zbroj
ze stanu ať štítem krytou přinese.

K Eurysakovi

A ty pak, synku, teď, co jen síly máš,
z lásky uchop se otce drahého
a společně tu se mnou
nazdvihni mu bok,
neboť ještě ze žil teplých doposud
krev ztemnělá mu prýští
prudce do výše.
Nuž z mužů přítomných, každý, kdo teď tvrdí,
že mu věrný je,
pospěš, přistup sem, jemu posloužit,
nejlepšímu ze všech lidí smrtelných, jakým on,
rek Aiás, celý život byl.

Teukros a Eurysakés drží mrtvolu Amantovu a

SBOR při odchodu zpívá
Lidé mnoho zvědí, když to zakusí;
však než to zkusí, nikdo hádat nemůže,
co mu v budoucnosti osud přinese.